

LEYDSCH

COURANT.

De Courant wordt Maandag, Woensdag en
Vrijdag uitgegeven. Die van Maandag komt
uit Zaterdag Avond.

VRIJDAG 26 SEPTEMBER.

De Prijs der Courant is f12 in het jaar;
de afzonderlijke Nummers worden tegen 10
Centen afgegeven.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

LEYDEN, 25 September.

HH. Curatoren der Leydsche Hoogeschool hebben dezer dagen een bewijs gegeven van hunne gezindheid om goede en trouwe diensten te erkennen. De Heer J. Holtz had onlangs een 25-jarigen diensttijd als opzichter der Academische gebouwen vervuld, en die gelegenheid namen HH. Curatoren waar, om onzen geachten stadgenoot een blijk hunner tevredenheid aan te bieden, met eenen vereërenden begeleidenden brief, waarin aan zijne bekwaamheden, ijver en trouw in de behartiging der hem opgedragen belangen, hulde wordt gedaan. Het geschenk bestond in eenen koninkrijks doos, herdtellende een dubbel stiel koninkrijk bewerkte zilveren mathematische instrumenten, begevens een volledige collectie zijne waterwerken, terwijl de doos voorzien was van eenen zilveren plaat met het volgend opschrift:

Aan Johannes Holtz, Opzichter over de Academische Gebouwen der Hoogeschool te Leyden, ter gelegenheid zijner 25-jarige dienst, als blijk hunner vereërende aangeboden door HH. Curatoren der Leydsche Hoogeschool, 1 Julij 1836.

De vormelding van dit sprekend blijk van erkenning zijner verdiensten, onzen bekwaamen en algemeen geachten stadgenoot te heurt gevallen, is ons niet minder een welgevallige taak, dan het velen aangenaam zal zijn, zulks door deze mededeeling te vernemen.

Van het Nieuwe Diep wordt gemeld, dat Z. K. H. den Prins van Oranje, alvorens het stoomschip *Merapi* te verlaten, aan den Etat-Major een afscheids diner heeft gegeven, en aan de bemanning een vorstelijk bewijs zijner tevredenheid heeft doen uitreiken. Z. K. H. had gedurende de reis door zijne minzaamheid aller harten gewonnen. De *Merapi* zal eerst-daags naar Oost-Indië vertrekken.

— Te Vlaardingen zijn op het laatst van de vorige week 6 schepen van de tweede haringreis teruggekeerd, met 17 tot 22 lasten haring. Men ziet weldra nog meerdere aanvoeren te gemaat.

— De Natuurkundige afd. van de Kon. Acad. van Wetenschappen te Amsterdam zal op Zaterdag den 27sten dezer zene gewone vergadering houden.

— In de omstreken van Hoorn blijven de landerijen steeds in prijs stijgen. Volgens een bericht in de *A. C.* is er land verkocht voor f 1970, dat voor 25 jaren slechts 600 kostte. Een perceel land, in het laatste der vorige eeuw voor f 410 per bunder verkocht heeft thans f 2030 per bunder opgebracht.

— De Heer H. C. Millies, heeft Maandag 11. het Hoogleeraarsambt in de Oostersche letteren bij de Utrechtsche Hoogeschool aanvaard, met een rede: *de Litterarum Orientalium cum theologia Christiana necessitudine*, d. i. over het verband der Oostersche letteren met de Christelijke godgeleerdheid.

— Te Zwolle is aan de Heeren van Esch en Co., als minste inschrijvers, de leening van f 40,000 toegewezen, volgens het door den Raad der gemeente vastgestelde plan, tegen een rente van 4½ pCt. en een provisie van ½ pCt.

— Te Veenhuizen had dezer dagen de kolonist P. Arpels, na volbrachten arbeid huiswaarts keerende, de onvoorzigtigheid een adder van den weg op te nemen en daarmede tot vermaak zijner makkers te spelen, waarbij het dier hem in een vinger stak. Op aanraden van een zijner makkers aan het bekomen wonde zuigende, overviel hem, naarwelks te huis zijnde, een keortsachtige ailing, waarbij zijn hoofd, borst en arm verschrikkelijk opzwoelen, terwijl spraak en kennis hem begaven. De toestand van den lijder was ontzettend; hij is thans nog onder geneeskundige behandeling, en niet buiten gevaar den arm te verliezen.

De Berijggever van de *Ind. Belge* te Moskou vervolgt zijne taak, door verslag te geven van de krooningsfeesten. De vreemdelingen zegt hij, beginnen Moskou reeds te verlaten, de straten zijn minder bevolkt, de koeiers en de waschvrouwen worden matiger in hunne eischen, en slechts met moeite en na lang wachten kan men plaats in de spoortreinen verkrijgen. Volgens het programma moet er nog een gala-voorstelling in den schouwburg en een groot vuurwerk plaats hebben. Het getal van hen die dit laatste zullen bijwonen, zal zeer gering zijn, en daar ik ook niet voornemens ben van de partij te zijn, zal ik van dit vuurwerk, waarmede de Russen zeer zijn ingenomen, eenige bijzonderheden mededeelen.

Men heeft voor de hoofdvoorstelling, een bouquet of pijlen-bundel, onmetelijke chassietten doen vervaardigen, met zinnebeeldige voorstellingen, op den laatste en voorspoed van het rijk toepasselijk. Deze chassietten, door Bengaalsch vuur verlicht, zullen een overvloedige uitwerking hebben. De pijlen-bundel zelf zal zeer kolossaal zijn, 120,000 vuurpijlen zal men er opgehangen hebben, en bij die ontbranding zal een koor van 3000 zangers, ondersteund door de muziekkorpsen der garde-regimenten, het volkslied aanheffen, met begeleiding van kanonschoten. Een klavier dat in

verband staat met eenen electrische kolom zal de maat van deze nieuwe soort van bas regelen. Men heeft hiervan groote verwachting, maar ten onregte. De ondervinding heeft geleerd, dat de uitvoering van zangstukken in de open lucht zelden gelukt. Maar, het zij ter eere van de ontwerpers gezegd, hier zal men ten minste nog iets van dit monster-koor hooren, namelijk het geschut.

Daar het reeds koud en regenachtig was en de straten ledig waren, moest de berijggever binnen de muren blijven tot aan den avond, als wanneer de voorstelling in den schouwburg plaats had. Hij maakte daarvan gebruik om een overzicht te geven van de openbare inrigtingen te Moskou en de gaarkeukens in Rusland. Als niet behorende tot de krooningsfeesten, achten wij de overneming daarvan minder gepast.

Omtrent de gala-voorstelling in den schouwburg deelt bij het volgende mede: De Keizer en Keizerin, vergezeld van eenige leden van het Vorstelijk huis traden ten acht ure de zaal binnen. Al de toeschouwers stonden toen op, wendden zich naar de Keizerlijke loge en begroetten den Keizer met driewerf herhaald gejuich, terwijl de muziek het volkslied speelde. De Keizer boog verscheiden malen. Hij droeg de uniform van Generaal der kozakken en het Grootkruis van de orde van St. Alexander Newski. De loge waarin de Keizerlijke familie gewoonlijk zit, was thans voor den Grootvorst troonopvolger en de jonge Prinsen bestemd; voor den Keizer was de groote loge in het midden der zaal gereserveerd, die voor deze schitterende plechtigheid in eenen heerlijken bloementuin was herschapen, door de hiezenbrenging van al hetgeen de beide halfronden scheons kunnen aanbieden. Ter zijde van de loge waren zitplaatsen bestemd voor de vreemde Gezanten. Vorst Esterhazy was, wegens ongesteldheid niet tegenwoordig. De kleeding van de Vorstelijke personen leverde een treffend gezicht op, het was een zee van edelgesteente.

Terstond na de intrede van den Keizer, begon de voorstelling, die in de opvoering bestond van de *Elisir d'Amore* en de *Kingdome*. Beide stukken werden middelmatig uitgevoerd, en hoe gaarne ik zulke wenschte, ik kan niemand als uitzondering vermelden. Misschien heeft hierop bijgedragen dat de aandacht niet geheel op het toneel, maar voornamelijk op het trotsche schouwspel dat de zaal aanbod, was gevestigd. Een koddig voorval in het eerste bedrijf, heeft de algemeene lachlust, waaraan de Keizer hartelijk deel nam, gaande gemaakt. Het ritueel dat een der tooneelisten als voorman moest leiden, brak midden op het toneel in tweeën, het achterste gedeelte ging ter zijde en het voorste deel vervolgde zijnen weg, de bak over den grond slepende.

Op verschillende plaatsen waren buffetten ingericht, die door hofbedienden in groot livree werden bediend. Aanzienlijke hoeveelheden ijs zijn aldaar verbruikt, en nooit hebben de verbruikers dit zoo op prijs gesteld als bij die gelegenheid; want de warmte was ondragelijk. Kwart over 11 ure nam de voorstelling een einde en de Keizer en de Keizerin zijn vertrokken, onder gelijk gejuich als bij hunne komst.

Een Keizerlijk besluit, in de officiële Courant van Moskou openbaar gemaakt, heeft aan al de staatkundige veroordeelden, zonder uitzondering, kwijtschelding verleend van de straffen waartoe zij waren veroordeeld. De Keizer heeft ook de achterstallige belastingen kwijtscheldend, die eenen fabelachtigen som moeten bedragen. Ook zijn aan vele personen, wier dienst en getrouwheid de Keizer op prijs stelt, onderscheidingen te heurt gevallen. De Gouverneur van Moskou heeft de Keizers portret in diamanten ontvingen.

Ten slotte een merkwaardig woord van den Keizer zelf. Eene der Hofdames zeide een of twee dagen geleden tot hem, dat op het oogenblik toen het geschut van het Kremlin zijne kroonings aankondigde, het volk dat buiten het gebouw stond, met diepen ernst voor het vaderland en voor hem begon te bidden. „Sire,” voegde zij er bij, „dat was een groot, een heerlijkschouwspel.” „Ja,” antwoordde de Keizer, „dat geeft moed, en ik heb dien wel nodig.”

GRAVENHAGE, 25 September.

Bij Zijner Majesteits besluit van 25 dezer is benoemd tot H. O. Commissaris in de provincie Noordbrabant Jhr. Mr. P. J. Bosch van Drakestein, Register in de Arrondissements-Regbank te Amersfoort.

Door Z. M. is op verzoek eervol ontslag verleend aan Mr. L. J. van Maanen, als Raadsheer in het Prov. Geregts-hof in Zeeland.

Z. M. heeft in een bijzonder gehoor ontvangen den Minister van Justitie, welke conferentie een geruimen tijd heeft geduurd.

Z. M. heeft gisteren verscheidene leden van de Tweede Kamer ten gehoor ontvangen, alsmede den Kapitein ter zee Wouterbeek, Bevelhebber van de *Merapi*, met welk schip de Prins van Oranje zijne reis heeft gemaakt.

Z. K. H. de Prins van Oranje, vergezeld van zijnen Gouverneur, is naar Stuttgart vertrokken, ten einde den verjaardag van Z. M. den Koning van Wurtemberg bij te wonen.

Bij den Minister van Financien is ontvangen een coupon groot f 123, door den onbekende onder het postmerk 's Gravenhage, ten behoeve van 's Rijks schatkist ingezonden.

— Te Scheveningen zijn van den 15^{den} tot den 22sten dezer in 9 bomschuiten aangebragt 397,000 stuks bokkingen of steurharing, die door elkander voor f 32 tot f 38 het 1000 zijn verkocht; tegegen den middelprijs op f 35 stellende, ongeveer f 14,000 uitmaakt.

Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Vervolg van de Zitting van Dinsdag 23 September.

In deze zitting heeft de Kamer beslist, dat, volgens de bepaling van art. 132 van het Reglement van Orde, al de ten gevolge van de sluiting der voorgaande zitting onafgedaan gebleven werkzaamheden, voor zoover zij geene voorstellen des Konings betreffen, in deze zitting zullen worden hervat. Misdien is: 1° naar de afdeelingen gezonden het voorstel van den Heer Sloet tot Oldhuis tot verandering der tienden in grondrenten; 2° bepaald dat het onderzoek wegens het misbruik van sterken drank door de daarvoor benoemde Commissie zal worden voortgezet; 3° goedgevonden dat de uitgestelde beraadslaging over de conclusie van het rapport betreffende de stukken aangaande de aftapping van water op de Zuid-Willemsvaart nader vastgesteld zal worden, en 4° besloten dat het onderzoek van onderscheidene regeringsbescheiden, in handen van Commissien gesteld om daarop rapport uit te brengen, voortgezet zal worden.

Zitting van Woensdag 24 September.

In deze zitting zijn de beraadslagingen aangevangen over het ontwerp van antwoord op de Troonrede. Over de algemeene strekking hebben het woord gevoerd, de Heeren: Bieruma Oosting, de Brauw, de Kempenaer, van Beuse, Schimmelpenninck van der Oije, die naar bestreden, en de Minister van Justitie.

Nadat de Heer Schimmelpenninck van der Oije aan 't slot zijner rede gezegd had, dat hij wenschte te vernemen, of er, wat de beginselen betreft, zoo veel verschil tusschen de vorige en de tegenwoordige Ministers bestaat, en of het alleen een verandering van personen is; heeft de Minister van Justitie het woord gevoerd en verklaard bereid te zijn, om eenige inlichtingen te geven, nopens de afreding van het vorige en de opreding van dit Kabinet en het politiek stelsel van het Ministerie, die wij hier, uit plaatsgebrek met eenige verkorting, mededeelen.

Wat het eerste punt aangaat, zot de Regering zich kunnen verschansen achter het Koninklijk prerogatief, en alzoo zeggen, dat de Koning van zijn prerogatief gebruik gemaakt heeft. Maar de Regering is te zeer geneigd om in goede verstandhouding met de Kamer te leven. Het Ministerie eerbiedigt ook evenzeer het regt der Kamer, om, naar parlementaire gebruiken, eenige inlichtingen te vragen en te ontvangen.

Z. M. was levendig getroffen over de bezwaren, die door velen tegen de voorgenomene regeling van het onderwijs waren ingebragt, en heeft dan ook, in tegenwoordigheid van de Ministers van Binnenl. Zaken en van Justitie, den wensch geuit, dat een middel gezocht worde, om die gewichtige zaak in dier voege te regelen, dat niemands geweten worde gekwetst, zonder af te wijken van het beginsel der gemengde school, waaraan sedert 1806 de Natie gehecht is. Op Zaterdag 14 Junij werd hij, Minister, bij Z. M. ontboden en heeft H. D. goedgevonden den bedoelden wensch te herhalen en dien duidelijk uit te drukken en hem den last op te dragen een nieuw Ministerie te vormen, dat gezind zou zijn aan 's Konings wensch te gemoet te komen, om de bestaande bezwaren van velen zooveel mogelijk te bevredigen, en naar middelen daartoe strekkende om te zien.

Hij zal niet treden in een ontwikkeling van de moeijelijkheden en beaauwdheid, welke hij bij de vervulling van die taak heeft ondervonden. Zoo hij iemand iets kwaads wilde of had toe te wenschen, hij zou moeten verlangen dat hem zoodanige last wierd opgedragen. Hij verheugt zich intusschen dat hij zijne taak heeft kunnen volbrengen. In hoeverre hij er in geslaagd is een Ministerie samen te stellen, dat de goedkeuring en de ondersteuning van de Kamer zal mogen verwerven, zal eerst later kunnen blijken. De tegenwoordige Raadslieden der Kroon hebben zich bereid verklaard mede te werken tot het onderzoek, of het mogelijk zijn zal den wensch des Konings te verwezenlijken. Die mogelijkheid wordt geacht aanwezig te zijn.

Wat nu aangaat de politieke rigting van het Kabinet, er wordt geene geheel splinterneuwe politiek bedoeld. De gedachte des Konings was een denkbeeld van verzoening, om zoo mogelijk bestaande bezwaren op te heffen. De politiek van het Kabinet moet dus geheel in verband beschouwd worden met den wensch des Konings. Dit Kabinet behoort, krachtens zijn oorsprong en wording, te volgen eenen lijn van verzoenende staatkunde, niet in den zin van transactie en accommodatie, maar in den geest van een staatkunde, die vernag wonden te heelen redenen van tweespalt op te heffen. Het wil dat doel bereiken door zich te stellen op den grond en op het terrein van de erkenning van actuele waarheden. Het meent, dat er alleen overeenstemming kan bestaan door de feiten aan te nemen, zoo als die aanwezig zijn, den werkelijken toestand der feiten te beschouwen. Die politiek kan krachtig door de erkenning van ware bestaande toestanden. Het Kabinet verlangt dus niet te zijn exclusief, want juist het exclusivisme zou in strijd zijn met het stelsel van verzoening. Het beoogt geen aansluiting aan politieke partijen, maar het wil zich zelf boven de partijen stellen. Het wenscht allen te doen samenwerken in het goede en ware, om alzoo het ware heil van het Vaderland te bevorderen. Die politiek kan dus niet zijn reactionnair, zij zou dan strijden met eigen beginselen, met eigen oorsprong, die gegrondvest is op de erkenning van de waarheid en van de actualiteit der toestanden. Het Kabinet kan niet meer terug wenschen wat actueel niet meer bestaat of bestaan kan. Hij heeft alzoo de rigting gekennmerkt, die het Ministerie wenscht te volgen.

In hoeverre het op ondersteuning zal mogen rekenen zal later moeten blijken. Hij weet het, woorden van menschen worden niet genoegzaam

geacht om wantrouwen weg te nemen. Dit Ministerie, moet hij toch zeggen, is zoo ver verwijderd van de ontwerpen, die men veronderstelt, dat juist de groote gehechtheid aan onze grondwettige instellingen, juist de groote eerbied, dien het daarvoor heeft, het heeft doen onthouden om daarvan in openbare stukken te doen blijken. Als door mannen van eer de eed wordt afgelegd van de Grondwet te zullen handhaven, dan mag men in Nederland van dien eed geboofthechten, zonder dat het noodig zij, dien telkens in openbare stukken te herhalen. Hij verklaart, dat er bij dit Kabinet geen gezichte bestaat om een haar breed van de Grondwet af te wijken. Ziet dit Kabinet nu bij magte zijn, zijne taak te volbrengen, en in staat zijn den Koning en het Vaderland te dienen, dat zal in vele opzichten afhangen van de Kamer en van de medewerking en de ondersteuning, die het hier zal ondervinden. Dit meent hij er te moeten bijvoegen, het Ministerie zal kracht toonen, krachtig werken, niet alleen eene kracht die uit zich zelf voorspruit, maar eene die op hoogere kracht steunt.

Daarna is de algemeene strekking van het ontwerp verdedigd door den Heer van Zuylen van Nyevelt, Voorzitter der Commissie, en met 47 tegen 20 stemmen goedgekeurd.

Tegen de algemeene strekking hebben gestemd de Heeren: Hoekwater, de Kempenaer, Mackay, Bieruma Oosting, van Rappard, van Deinsse, Kien, van Reede van Oudtshoorn, Stolte, Groen van Prinsterer, Schimmelpenninck van der Oije, van Franck, Elout van Soeterwoude, van Heidep Reinstein, Baud van Forest, Hoffman, van Lynden, de Brauw en Delprat. Daarop zijn de afzonderlijke paragraphen behandeld.

De eerste is eenigzins gewijzigd en § 2 tot 6 zijn onveranderd aangenomen. § 6, over 't onderwijs, heeft de Heer Groen van Prinsterer voorgesteld die aldus te lezen:

„Ook bij het uitzigt op de voordragt van vele belangrijke wetten, mogen wij niet ontveinzen, dat de regeling van het lager onderwijs thans in de hoofdtrekken geen langdurig uitstel gedeogt. Wij waardeeren Uwer Majesteits bezorgdheid voor het regt en de gewetensvrijheid van allen, en zijn gaarne bereid elk middel te onderzoeken, waardoor Uwer Majesteits Regering oordeelt, dat getrouwe naleving der Grondwet, met de behoefte van eene op weinige uitzondering na Christelijke bevolking, in overeenstemming kan worden gebragt.”

Die wijziging en de § zelve zullen morgen in behandeling komen.

Zitting van Woensdag 25 September.

De beraadslagingen van heden over § 6 zijn zeer uitvoerig geweest. Eerst heeft de Minister van Binn. Zaken, daarna de Heer Groen, en toen de Minister van Justitie gesproken. Wegens de uitgebreidheid zijn wij genoodzaakt het verslag daarvan uit te stellen.

Per Telegraaf.

De Heer Wintgens heeft een ander amendement op § 6 voorgedragen, om het gronddenkbeeld der paragraaf te behouden, doch een anderen vorm daaraan te geven.

Morgen zullen de beraadslagingen worden voortgezet.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

BELGIË.

BRUSSEL, 24 September.

De Erf-Groothertog van Toscane alhier aangekomen.

— De September-feesten worden alhier op de gewone wijze gevierd.

— Nadat alhier het Liefdadigheids Congres was gehouden, vergadert nu dat voor de hervorming van het tolstelsel. Meer dan 500 personen nemen er deel aan, onder welken uit Nederland, als Afgevaardigden de HH. Mr. Koenen, v. Beeck Vollenhoven en Leotard, Consul van Zwitserland en Sardinië, van wege de maatschappij Felix Meritis van Amsterdam; Mr. v. Bosse, Elink Sterk J., Mr. de Bruyn Kops en Mr. Metman van 's Hage; en Mr. Vissering van Leyden. Voorzits als gewone leden de HH. H. P. v. Henkelom, Muller en v. Beeck Vollenhoven van Amsterdam; Mr. v. Baumhauer van 's Hage; J. v. Henkelom van Leyden; Wijnne en de Sitter van Groningen; Eeckhout en Storck van Oldenzaal; Storck van Hengelo, Suringar van Zutphen, Verdichenne van Maastricht, en Graadt van Rogge van Nijmegen; A. v. Rijkevorsel H., H. v. Rijkevorsel, F. W. C. Blom, Mr. Reepmaker, H. Muller Sz., de Monchy, J. Rueb en F. J. Plate van Rotterdam.

De zittingen worden gehouden op het raadhuis, en zijn geopend door den Heer Corr van der Maeren, die een overzicht gaf van hetgeen sedert het congres van staatshuishoudkundigen en het tolstelsel was voorgevallen, en voorts kennis gaf, dat volgens besluit in eenen voorloopige bijeenkomst de Heer Burgemeester der stad, Charles de Brouckere, tot Voorzitter werd voorgedragen, welke kenze grooten bijval vond. Daarna werden 24 Onder-Voorzitters uit verschillende landen voorgedragen en aangenomen. Voor Nederland de HH. Mr. Ackersdijk, Koenen en Reepmaker.

Nadat de Voorzitter had aangewezen dat dit congres bestemd was om de verdere ontwikkeling aan te wijzen, die het beginsel van handelsvrijheid behoort te ondergaan, gingen de mededeelingen aan van den stand der wetgeving op het staatshuishoudkundig gebied. Nederland opende die. De Heer Elink Sterk toonde aan hoe aldaar voortdurend werd gestreefd om alle belemmering voor den vrijen handel van lieverlede uit den weg te ruimen, en hoe deze maatregelen met aanwassende nitbreiding van den handel werden bekrond.

Na die zeer toegewichte mededeeling vroeg de Heer Mathyssen van Antwerpen het woord, en bestreed ze heftig, beweerde integendeel dat beperking in Nederland aan de orde van den dag was, dat daardoor de aanleg van twee spoorwegen ter bevordering van den doorgang tusschen Duitsland en België door de Nederlandsche Regering was geweigerd, namelijk die van Antwerpen naar Dusseldorp over Roermond, en die van Antwerpen naar Venlo over Eindhoven.

bare Vergadering van heden, het bestaande 3-tal Predikanten aangevuld en aldus zamengesteld: Dⁿ Hoogvliet, te Spaarndam, Stenberg, te Renswoude; te Winkel, te Bennebroek, en daartoe onmiddellijk met eenparige stemmen beroepen D^s. J. Stenberg, te Renswoude.

Te Leyden ter Boekdrukkery van J. G. LA LAU.